

Maliyet Muhasebesinde Örnek Uygulamalar

Ahmet AKIN
Yeminli Mali Müşavir

TÜRMOB YAYINLARI- 169
ANKARA - 2001
Sirküler Rapor Serisi
Seri No :2001 - 11

TÜRMOB Adına Sahibi
Mustafa ÖZYÜREK

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ali E. DOĞANOĞLU

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Sirküler Rapor kitaplarında yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yalnızca yazarlarına aittir. Yayıncı kuruluş TÜRMOB' u bağlamaz.

ÖNSÖZ

TÜRMOB olarak büyük önem verdiğimiz konuların başında mesleki eğitim gelmektedir. Mesleki eğitime katkı sağlaması ve uygulamacılara yol göstermesi amacıyla yayınlamaya başladığımız **Sirküler Rapor Serisi** bu amacımıza ulaşmada oldukça önemli bir fonksiyon üstlenmiştir

Geçtiğimiz iki yıllık dönemde **Sirküler Rapor Serisi** meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin büyük takdirini toplayarak, yoğun bir ilgiyle karşılanmıştır. Böylesi geniş bir talebi karşılama uğraşımız devam ederken, eğitim serisinin sürekli hale gelmesi yönünde talepleri karşılamak için çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Sirküler Rapor kitaplarımız bir okuma komisyonu tarafından incelendikten sonra basılarak sizlerin istifadesine sunulmaktadır.

Siz değerli meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin beğeni ve takdirini toplayacağına inandığımız 2001-11 Seri Numaralı bu kitabı; Yönetim Kurulu Üyemiz Yeminli Mali Müşavir Ahmet AKIN tarafından hazırlanan "**Maliyet Muhasebesinde Örnek Uygulamalar**" isimli eser oluşturuyor. Bu çalışma bir kaynak kılavuz niteliğinde olup konuyu örnekleri ile açıklamaktadır.

Sirküler kitaplarımız, bir plan doğrultusunda hazırlanarak, her ay bir kitap olarak sizlere ulaştırılmaktadır. Kitabın, meslek camiamıza ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyorum. Eğitim serimize gösterilen ilgi ve destekten dolayı meslektaşlarımıza ve stajyerlerimize teşekkürlerimi sunarım.

Nail SANLI
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

I-	GİRİŞ	1
II-	MALİYET MUHASEBESİNİN ÖZELLİKLERİ	2
III-	MALİYETLER	3
IV-	TÜRK VERGİ HUKUKUNDA MALİYET	4
V-	GİDERLERİN DAĞITIMI VE YÜKLENMESİ	5
	a) Gerçek Fiyat.....	8
	b) İlk Giren İlk Çıkar Yönetimine Göre Belirlenen Fiyat (FİFO).....	8
	c) Son Giren İlk Çıkar Yönetimine Göre Belirlenen Fiyat (LİFO).....	11
	d) Ortalama Yöntemlerine Göre Belirlenen Fiyat	13
	e) Standart Fiyat.....	15
	A- Genel Üretim Giderlerinin Esas Üretim ve Yardımcı Hizmet Gider Yerlerine Dağıtımı (1. Dağıtım).....	21
	B- Yardımcı Hizmet Gider Yerleri Genel Üretim Giderlerinin, Esas Üretim Gider Yerlerine Dağıtımı (2. Dağıtım).....	29
VI-	MAMUL MALİYETİNİN SAPTANMASI	49
	1) Evre (Safha) Maliyet Yöntemi	49
	2) Sipariş Maliyeti Yöntemi	54
	3) Standart Maliyet Yöntemi.....	59
	4) Kusurlu Mamuller ve Fireler	62
VII-	ORTAK VE YAN ÜRÜNLERİN MALİYETLERİNİN SAPTANMASI	63
	A- Ortak Ürün Maliyetlerinin Saptanması.....	63
	B- Yan Ürün Maliyetlerinin Saptanması	64
VIII-	MAMUL ÜRETEN İŞLETMELERDE, 7/A SEÇENEĞİNE GÖRE MALİYET AKIŞI YEVİMİYE MADDELERİ	65
IX-	EKLER	68

I-GİRİŞ

Sanayi işletmelerinde üretimin hesaplarda izlenmesi ve mamul maliyet fiyatlarının saptanması zorunluluğu 20.yüzyıl başlarında duyulmuştur Bilimsel anlamda maliyet muhasebesi uygulamaları ülkemizde İktisadi Devlet Teşekkülleri aracılığıyla başlamıştır

Maliyet muhasebesinin esasını maliyetlerin tespiti oluşturur Üretim işlemlerini hesaben izlemek ve üretim giderlerini ayrıntılı biçimde kavramak, üretim giderlerini gider yerlerine ve gider taşıyıcılarına dağıtmak suretiyle maliyet fiyatının saptanması ile mümkün olur Maliyet muhasebesi işletmenin üretime ilişkin iç işlemlerini izleyip kontrol eder ve maliyet fiyatlarını belirler Ticari muhasebe ise işletmenin dış ilişkilerini izler, para ve kredi işlemleri ile satın almalar ve satışları ve bunlara ilişkin işlemler ile sermaye değişikliklerini belirler.

Sanayi işletmelerinde maliyet muhasebesi ya ticari muhasebe içinde organize edilir ya da ticari muhasebeden ayrı olarak kurulur. Maliyet muhasebesinin ticari muhasebeden ayrı olarak organize edildiği durumlarda üretimle ilgili hesaplar işletmenin diğer ticari muhasebesinden ayrıdır maliyet muhasebesi için ayrı bir hesap sistemi kurulur Ticari muhasebe ayrı, maliyet muhasebesi ayrı işler ve kapatılır İki muhasebe arasındaki ilişki, "maliyet muhasebesi bağlantı hesabı" ile sağlanır

Günümüzün modern sanayi işletmelerinde doğru ve etkili bir maliyet muhasebesi tutulması ve böylece maliyetlerin saptanması çok büyük bir önem taşımaktadır Bu konuda gereken ilgiyi göstermeyen sanayiciler ya hileli girişimleri amaçlamakta veya yaptıkları işin önemini kavramaktan yoksun bulunmaktadır Düzgün bir maliyet muhasebesi kanalıyla maliyet saptamaktan yoksun işletmeler, bugünün ekonomik koşullarında yaşama ve gelişme olanaklarından mahrum demektir. Zira günümüzün çalışma ve rekabet şartları planlı ve hesaplı bir çalışmayı zorunlu kılmakta, ve gi

uygulama ve denetimi de doğru maliyet muhasebesi kayıtlarını gerektirmektedir

(Bu kitabın hazırlanması çalışmalarını sırasında maliyet muhasebesini tam olarak kavramak değil de, çok kısa bir zaman aralığında maliyet muhasebesini bazı yönleriyle özet bir şekilde tanıtılmasının amaçlandığının göz önünde bulundurulması, saptanacak pek çok eksikliğin nedenini ortaya koymuş olacaktır.)

II-MALİYET MUHASEBESİNİN ÖZELLİKLERİ

Maliyet muhasebesine, belirli kurallara dayanarak bir yandan maliyet fiyatlarının saptanmasını, diğer yandan da işletmenin denetlenmesini amaçlaması açısından bakınca, işletme defteri esasına değil, bilanço esasına göre defter tutan işletmeler için geçerli bir hesaplaşma disiplini olduğu görür. Özellikle büyük işletmelerde harcamaların etkin bir şekilde denetlenmesi, değerleri ve maliyetleri düşürme amaçlı çalışmalara yön verilmesi, üretim randımanlarının ölçülmesi, teşebbüs yönetimine zorunlu bilgilerin sağlanması ve plan kontrol ve mali analizler yapılmasını sağlayan iyi bir maliyet muhasebesinin varlığından söz edebilmek için şu şartların yerine getirilmiş olması gerekir:

1. Maliyet muhasebesinin kurulması ve uygulanması için düzgün bir muhasebe hesap planı kurulmalıdır Bu planda, genel hesaplarla birlikte, gider çeşitleri, gider yerleri ve gider taşıyıcıları hesapları sistematik bir şekilde yer almalıdır Tek çeşitli mamul üreten işletmelerde bile işlem(üretim) gider yeri ve hizmet gider yeri ayrımlarına önem verilmelidir
2. Maliyet dönemleri sonunda (genellikle her ay sonunda) işletme masraflarını toplayan ve dağıtan birer "gider dağıtım tablosu" düzenlenmeli buna dayanarak dönemsel maliyet fiyatları çıkarılmalıdır
3. İşletme giderleri, gider yerlerine göre düzenlenmiş fatura, makbuz, bordro ve mahsup fişi gibi düzenli ve güvenli bilgilere dayalı olmalıdır

4. Sorumlu personelin gözetimi altında bulunan ambar mevcutları bir kontrol servisinin devamlı ve belirsiz zamanlarda denetimine tabi olmalıdır.

5. İşçilik devamlı ve titiz bir kontrol ve kayıt altında tutulmalı, üretim türlerine dağıtımı mümkün olmalı ve her tür mamulün imal giderleri ciddi bir şekilde izlenip ayrılabilmelidir.

Birim maliyetleri ile toplu maliyetlerin belirlenmesi, mali analizler yaparak maliyetlerin düşürülmesi yollarının araştırılması, kara geçiş noktasının saptanması, üretim birim maliyetlerinin istatistiklerinin tutulması, stok değerlerinin hesaplanması, aylık faaliyet raporlarının ve yıllık işletme bütçelerinin hazırlanması konularındaki yararları da dikkate alındığında , maliyet muhasebesinin önemini kavramak daha kolay olacaktır.

III-MALİYETLER

Genel anlamı ile maliyet, mal veya hizmet üretmenin veya edinmenin gerektirdiği özveriler olarak ifade edilebilir. Gider ise, belli bir dönemde elde edilen hasıllata ait tüm harcamaları ifade eder Gelir tablosunu etkileyen tüm harcamaları üç gruba ayırmak mümkündür. Bu harcamalar;

- a) Sonuç hesaplarına aktararak Dönem Kar/Zarar hesabına borç yazılanlar,
- b) Aktifleştirilerek amortismanına tabi tutulanlar,
- c) Maliyetlere intikal ettirilenler.

Maliyetleri oluşturan giderleri şu şekilde kademelendirmek mümkündür;

A) Direkt Maliyet Giderleri

a) Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri

b) Direkt İşçilik Giderleri

c) Diğer Direkt Giderler

- B) Genel Üretim Giderleri
- C) Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri
- D) Genel Yönetim Giderleri

Maliyetler, çeşitli amaçlara göre, çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir:

- Tam maliyet
- Normal maliyet
- Değişken maliyet
- Tahmini maliyet
- Standart maliyet
- Birim maliyet
- Ortalama maliyet
- Ara maliyet
- Marjinal maliyet
- Fırsat maliyeti
- Yenileme maliyeti

IV-TÜRK VERGİ HUKUKUNDA MALİYET

213.sayıli Vergi Usul Yasası'nın 258. maddesinde "değerlemenin tarifi" şu şekilde yapılmaktadır: Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespitidir 261. maddesinde ise, değerlendirme ölçülerinden birinin "maliyet bedeli" olduğu belirtilmektedir. 262. maddede ise maliyet bedelinin tanımı şu şekilde yapılmıştır:

Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum

derlerin toplamını ifade eder denilmektedir. Satın alınan emtianın maliyet bedeline dahil edilecek giderler V.U.K.da sayılmamıştır İmal edilen emtianın maliyet bedeline giren unsurlar ise, 275. maddede şu şekilde sıralanmıştır:

- 1.Mamulun vücuda getirilmesinde sarf olunan iptidai ve ham maddelerin bedeli,
- 2.Mamule isabet eden işçilik,
- 3.Genel imal giderlerinden mamule düşen hisse,
- 4.Genel idare giderlerinden mamule düşen hisse (Bu hissenin mamulün maliyetine katılması ihtiyaridir)
- 5.Ambalajlı olarak piyasaya arz edilmesi zaruri olan mamullerde ambalaj malzemesinin bedeli.

İşletmeler, imal ettikleri emtianın maliyet bedellerini yukarıdaki uunsurları ihtiva etmek şartıyla diledikleri usulde tayin edebilirler.

V-GİDERLERİN DAĞITIMI veYÜKLENMESİ

Maliyet muhasebesiyle maliyet bulma ve gider kontrolü sağlama amaçlarına ulaşabilmek için yapılan giderlerin gider ve sorumluluk merkezlerine dağıtılması, sonra da mamullere yüklenmesi gerekir

1) Gider Yerleri

Bir üretici işletmenin işlemlerini iki ana gruba ayırmak mümkündür:

- a- Üretimle direkt ilgili işlemler,
- b- Üretimin gerçekleşmesi ve mamulün teslimi için gerekli diğer işlemler.

Örneğin; Merdaneli çamaşır makinası üretilip satan bir işletmenin saç levhaları alması, kesmesi, şekillendirmesi, parçaları birbirine kaynatması, boyaması ve motor montajı üretimle direkt ilgili işlemleri, üretimi planlaması, kontrolü, üretim araç ve gereçlerini tamir etmesi, üretim için gerekli ısı ve enerjiyi sağlaması gibi işlemler ise diğer işlemlerdir.

Her üretimin çeşitli evreleri (safhaları) vardır "Merdaneli çamaşır makinası" üretiminde, saç levhaların alınması, kesilmesi, şekillendirilmesi, kaynatılması, boyanması ve motor montajı üretimin geçirdiği evrelerdir. İşte üretken bir işletmedeki her bir üretim evresine ve üretimi destekleyen diğer her bir işleme "GİDER YERİ" adı verilir. İki tip gider yeri vardır:

a- İşlem (esas üretim) gider yerleri

b- Hizmet (yardımcı) gider yerleri

Üretimle direkt ilgili işlemlerin gider yerlerine "Esas Üretim Gider Yeri", üretimle direkt ilgisi olmayıpta üretimi destekleyen işlemlerin gider yerlerine ise "Yardımcı Hizmet Gider Yeri" denir.

2) Sorumluluk Merkezleri

İşletme organizasyonu sayesinde işletmenin tüm işlemleri küçük birimlere ayrılarak birimler arası ilişkiler bir düzene bağlanır, birim yöneticilerinin yetki ve sorumlulukları belirlenir. İşletme organizasyonu içindeki yöneticilerin yetki ve sorumluluk taşıdıkları her bir işlem ünitesine "SORUMLULUK MERKEZİ" denir.

3) Gider Dağıtımının Yararları

Bir üretim işletmesinde yapılan çeşitli giderlerin gider ve sorumluluk merkezlerine dağıtımını sayesinde her bir ünitenin işlemlerinin maliyet ve verimlilik yönünden durumu izlenebilir ve denetlenebilir. İşletmenin rantıman ve rantabilite açısından toplu değerlemesi, bu ünitelerin değerlendirilmesi

rilmesi sonucu daha kolay ve isabetli olur. Mamulün maliyeti, gider ve sorumluluk merkezleri maliyetinin toplamı alınarak bulunur. Bir işletmede tek bir tip mal üretiliyorsa ve yarı mamul de bulunmuyorsa, gider ve sorumluluk merkezleri ayırımı yapılmadan, toplam giderlerin üretilen mamul sayısına bölünmesi yoluyla , birim maliyetini bulmak mümkündür Birden çok mal üretimi yapılıyorsa, sürekli üretim sırasında yarı mamullerde bulunuyorsa, maliyetlerin belirlenmesi kolay olmayacaktır

4) Dağıtım Açısından Giderlerin Sınıflandırılması

Gider yerlerine dağıtılacak masrafları üç ana grupta toplamak mümkündür:

- a- Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri
- b- Direkt İşçilik Giderleri
- c- Genel Üretim Giderleri
 - c.1. Sabit Genel Üretim Giderleri
 - c.2. Değişken Genel Üretim Giderleri

Hammadde ambarına alınan maddeler değişik tarihlerde ve değişik fiyatlarla edinilmiş olabilir. Her bir hammadde biriminin ambardan alınıp üretime gönderildiği andaki değerini izlemek genellikle olanaksızdır. Bu nedenle, depodan alınarak miktarı ölçülen ve üretime gönderilen hammaddeler değişik yöntemlerde fiyatlandırılabilir

5) Stok Maliyet Yöntemleri

- a) Gerçek fiyat
- b) İlk giren ilk çıkar yöntemine göre belirlenen fiyat (FIFO)

- c) Son giren ilk çıkar yöntemine göre belirlenen fiyat (LIFO)
- d) Ortalama (basit ortalama, ağırlıklı ortalama,) yöntemlerine göre belirlenen fiyat
- e) Standart fiyat

Uygulamada en çok kullanılan yöntem, ortalama fiyat yöntemidir.

a) Gerçek Fiyat:

Gerçek maliyet yönteminde, üretim işletmelerinde üretime gönderilen direkt ilk madde ve malzemenin maliyet bedeli, hangi partiden alınmış ise ona göre üretime yüklenmektedir. Ticaret işletmelerinde ise satın alınan emtiyanın maliyet bedelinin bire bir olarak gerçek alış fiyatı ile değerlendirildiği sistemdir. Mal çeşidinin az olduğu ve gerçek fiyatların kolaylıkla takip edilebileceği ve mantıklı bir sonuca ulaşılabilmenin etken olduğu durumlarda kaçınılmaz bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Örnek olarak otomobil alış ve satışı ile uğraşan acentalar veya bayiler gösterilebilir. Otomobil maliyetlerini gerçek fiyatları ile takip eden işletmelerin, ayrıca, yedek parça ticareti ile de uğraşmaları durumunda, yedek parçalara ait stok maliyetlerini ağırlıklı ortalama maliyet sistemine göre takip etmelerinin uygun olacağı açıktır.

b) İlk Giren İlk Çıkar Yöntemine Göre Belirlenen Fiyat (FİFO):

Bu yöntemde göre, ilk olarak alınan direkt ilk madde ve malzemenin ilk olarak üretimde kullanıldığı varsayımına göre hareket edilir. Enflasyon dönemlerinde FIFO yönteminin uygulanması enflasyon karlarının çıkmasına neden olur. Fiyatların düştüğü dönemlerde ise maliyetlerin yükseldiği görülür. Bazı ticaret işletmelerinde de uygulandığı görülmektedir. Dayanıklı tüketim malları ticareti ile uğraşan firmalarda rahatlıkla uygulanabilmektedir. Hububat siloları gibi özelliği olan işletmelerde ise zorunluluk göstermektedir.

Örnek: (A) üretim işletmesinin , Nisan'2001 ayı sonu itibariyle 15.000 TL/Adet üzerinden 3000 adet (X) hammaddesi bulunmaktadır İşletmenin Mayıs'2001 ayı hammadde hareketleri aşağıda belirtildiği şekilde gerçekleşmiştir:

03.05.2001	Alım	4000 Adet	16.000.- TL/Adet
09.05.2001	Üretime sevk	2500 Adet	-
17.05.2001	Alım	1000 Adet	16.500.- TL/Adet
18.05.2001	Üretime sevk	2000 Adet	-
24.05.2001	Üretime sevk	2500 Adet	-

FIFO yöntemine göre (Ç) hammaddesinin Mayıs 2001 ayı stok kartı şu şekilde işlem görecektir:

TARİH	AÇIKLAMA	GİRİŞ			ÇIKIŞ			BALAN		
		Miktar	B.Piyas	Tutar	Miktar	B.Piyas	Tutar	Miktar	B.Piyas	Tutar
1/5/01	Önceki stok	3.000	13.000	43.000.000				3.000	13.000	43.000.000
3/5/01	Alındı	4.000	16.000	64.000.000				3.000	13.000	43.000.000
9/5/01	Üretilen stok				2.300	13.000	37.300.000	300	13.000	7.300.000
17/5/01	Alındı	1.000	16.300	16.300.000				4.000	16.000	64.000.000
18/5/01	Üretilen stok				300	13.000	7.300.000	1.000	16.300	16.300.000
24/5/01	Üretilen stok				1.300	16.000	24.000.000	1.000	16.300	16.300.000
					2.300	16.000	40.000.000	1.000	16.300	16.300.000
		8.000		125.500.000	7.000		109.000.000	8.000	16.500	16.500.000

c)Son giren ilk çıkar yöntemine göre belirlenen fiyat (LIFO):

LIFO yönteminde, ilk madde ve malzemenin üretime son fiyatlarla gönderilmesi esas alınır Enflasyonist dönemlerde işletmelerin öz kaynaklarını korumak suretiyle, enflasyon karı vergisinden kaçınmayı sağlar 213 sayılı Vergi Usul Yasası'nın "İktisadi İşletmelere Dahil Kıymetleri Değerleme" bölümündeki Emtia değerlemesini düzenleyen 274. madde hükmüne göre; Satın alınan veya imal edilen emtia maliyet bedeli ile değerlenir. Mükellefler, satın aldıkları veya imal ettikleri emtianın maliyet bedelini, son giren ilk çıkar yöntemini uygulamak suretiyle de tespit edebilirler. Bu yöntemi seçenler, en az beş yıl süre ile bu yöntemden vazgeçemezler. Bu yöntemin uygulama usul ve esaslarını tespit etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir denilmektedir. Gelir Vergisi Yasası'nın "Gider Kabul Edilmeyen Ödemeler" bölümündeki 41 maddenin 8. bendinde ise; Vergi Usul Yasası hükümlerine göre, dönem sonu stoklarını son giren ilk çıkar yöntemine göre değerleyen veya amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini yeniden değerlemeye tabi tutanların, işletmede kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kar payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yaptıkları giderler ve maliyet unsurları toplamına (Yatırımın maliyetine eklenenler hariç) aşağıdaki indirim oranının uygulanması suretiyle bulunacak kısmın %25'i. İndirim oranı, Vergi Usul Yasası hükümlerine göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının, ilgili kuruluşlardan alınan bilgilere göre Maliye Bakanlığınca o yıl için hesaplanan ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle bulunur. Sanayi siciline kayıtlı imalatçıların imalat faaliyetlerinde kullandıkları yabancı kaynaklara ait gider ve maliyet unsurlarında bu bent hükmü uygulanmaz. hükmü vardır. Ayrıca, Kurumlar Vergisi Yasası'nın "Kabul Edilmeyen İndirimler" başlıklı 15.maddesinin 13. bendinde; Vergi Usul Yasası hükümlerine göre, dönem sonu stoklarını son giren ilk çıkar yöntemine göre değerleyen veya amortismanına tabi sabit kıymetlerini yeniden değerleme tabi tutan kurumların (Bankaların, Sigorta Şirketleri ve Finans Kurumları hariç) Gelir Vergisi Yasası'nın 41. maddesinin 8 numaralı bendindeki esaslar çerçevesinde hesapladıkları giderler indirim konusu yapılamaz denilmektedir.

Örnekte FIFO uygulamasındaki verilerin LIFO yöntemine göre tablo:

TARİH	AÇIKLAMA	GİRİŞ			ÇIKIŞ			BALAN		
		Birim	B. Piyas	Tutar	Birim	B. Piyas	Tutar	Birim	B. Piyas	Tutar
1/1/01	Dönem başı	3.000	13.000	43.000.000				3.000	13.000	43.000.000
31/3/01	Alış	4.000	16.000	64.000.000				3.000	13.000	43.000.000
31/3/01	Üretmiş sevki				2.300	16.000	40.000.000	3.000	13.000	43.000.000
1/7/01	Alış	1.000	16.300	16.300.000				3.000	13.000	43.000.000
1/10/01	Üretmiş sevki				1.000	16.300	16.300.000	3.000	13.000	43.000.000
31/3/01	Üretmiş sevki				1.000	16.000	16.000.000	300	16.000	3.000.000
31/3/01	Üretmiş sevki				300	16.000	3.000.000	1.000	13.000	13.000.000
31/3/01	Üretmiş sevki				2.000	13.000	20.000.000			
		8.000		125.500.000	7.000		110.500.000	1.000		15.000.000

d) Ortalama yöntemlerine göre belirlenen fiyat:

Uygulama en çok kullanılan yöntemdir. Ağırlıklı ortalama yönteminde, ilgili dönemdeki giren tutarlarının toplamı, toplam birime bölünerek elde edilen fiyat, her çıkış miktarı ve dönem sonu stok miktarına uygulanarak toplam çıkan ve dönem sonunda kalan tutar bulunur

Hareketli ortalama yönteminde ise, her yeni girişte yeni ortalama fiyat, tutarlar toplamı miktarlar toplamına bölünerek bulunur ve sonraki çıkışlar bu ortalama fiyat ile çarpılarak değerlendirilir Daha önceki bölümlerde verilen örneği ağırlıklı ortalama yöntemine uyguladığımızda aşağıdaki tablo ile karşılaşıyoruz:

TARİH	AÇIKLAMA	GİREN			ÇIKAN			BALAN		
		Birim	B.P.Yab	Tutar	Birim	B.P.Yab	Tutar	Birim	B.P.Yab	Tutar
1/1/01	Dönem Başı	3.000	13.000	43.000.000				3.000		
31/1/01	Ahıs	4.000	16.000	64.000.000			7.000			
30/1/01	Önverdik sent				2.300	15.687	39.217.300	4.300		
17/3/01	Ahıs	1.000	16.300	16.300.000			3.300			
13/4/01	Önverdik sent				2.000	15.687	31.274.000	3.300		
30/4/01	Önverdik sent				2.300	15.687	39.217.300	1000	15.687	15.691.000
		8.000		125.500.000						

Ortalama Fiyat: 125.500.000 / 8.000.- = 15.687.-

Not: Yuvadama farkları kalan kısmında gösterilmiştir.

e)Standart fiyat:

Direkt ilk madde ve malzemelerin üretime gönderilmesinde, piyasa fiyatları da dikkate alınarak önceden belirlenen fiyatları esas alan bir yöntemdir.

Direkt ilk madde ve malzeme fiyat ve miktar farkı, direkt işçilik ücret ve zaman farkı, genel üretim giderleri bütçe, verimlilik ve kapasite farkları hesapları kullanılır

Önceden saptanmış maliyet yönteminde (standart veya bütçe), maliyet hesapları fiili maliyetleri, yansıtma hesapları önceden saptanmış maliyetleri kayıt altına almaya yarar

Yansıtma hesaplarının önceden saptanmış maliyet yönteminde önemli fonksiyonları vardır Yansıtma hesapları maliyetlerin izlenmesinde açıklık sağlamanın yanında alt hesapların kapatılması işlemini de kolaylaştırır

6) Gider Taşıyıcıları

151-Yarı Mamuller-Üretim Hesabı ile 152-Mamuller Hesabı Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği hükümlerine göre Gider Taşıyıcılarıdır 151-Yarı Mamuller-Üretim Hesabı dönem sonunda (31 Aralık) bakiye verirse, Yarı Mamul Stok olarak bilançoda yer alır

1 Ocak tarihinde ise yeniden Yarı Mamul-Üretim Hesabı olarak çalışmaya başlar. 152-Mamuller Hesabı, üretim işlemleri neticesinde elde edilen ve satışa hazır duruma getirilmiş bulunan mamullerin takip edildiği hesaptır

7) Gider Dağıtım Anahtarları

Gider yerleri ile direkt ilişkisi bulunmayan giderlerin gider yerlerine dağıtımında bazı dağıtım anahtarlarından yararlanılır Hangi giderlerin hangi anahtarlardan yararlanılarak dağıtılacağı konusunda genel ve beligen bir

kural konamaz. Her bir işletmenin özelliklerine göre bazı anahtarlar seçilir. Seçilen gider dağıtım anahtarlarının ölçülebilir olması, mantıklı olması ve pratik olmasına dikkat edilmelidir. Fabrika binaları amortismanları için gider yerlerinin yüzölçümleri veya hacimleri, bina vergileri için yüzölçümleri veya hacimleri, bina sigorta primleri için yüzölçümleri veya hacimleri, ısıtma giderleri için hacimleri, aydınlatma giderleri için hacimler veya ampul sayıları, su giderleri için işçi sayıları, enerji giderleri için makinelerin güçleri, genel tamir ve bakım giderleri için makine amortismanları tutarı, haberleşme giderleri için telefon sayıları, sosyal giderler için işçi sayıları, amortisman ve tükenme payları için yatırım değerleri ve kiralar için alan ölçüleri dağıtım anahtarları olarak seçilebilir.

8) Genel Üretim Giderleri Dağıtım Tablosu

Genel üretim giderlerinin tamamı hazırlanacak bir tablodan yararlanılarak ve tespit edilen gider dağıtım anahtarları kullanılarak esas üretim ve yardımcı hizmet gider yerlerine dağıtılır. Birinci dağıtım olarak adlandırılan bu işlemde sonra, mamul maliyetlerinin belirlenebilmesi için yardımcı hizmet gider yerlerinde toplanan genel üretim giderlerinin de seçilecek dağıtım anahtarlarından yararlanarak düzenlenecek dağıtım tablosuna göre (ikinci dağıtım) esas üretim gider yerlerine dağıtılması gerekir. Yardımcı hizmet gider yerlerinin sunduğu hizmetlerden hangi esas üretim gider yerinin ne kadar yararlandığı belgelerle saptanabiliyorsa, dağıtım anahtarına gerek duyulmadan, direkt olarak dağıtım yapılabilir. Yardımcı hizmet gider yerlerinden esas üretim gider yerlerine dağıtım yapılırken karşılaşılan bir zorluk, yardımcı hizmet gider yerlerinin sadece esas üretim gider yerlerine değil de birbirlerine de hizmet sunmaları halidir. Bu durum, dağıtım tablosunu daha da karmaşık bir hale sokabilir.

ÖRNEK: (X) üretim işletmesinin Haziran'2001 ayı genel üretim giderleri şu şekildedir:

730	GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	64.000.000.000.-
730.00	Endirekt Madde ve Malzeme Giderleri	12.000.000.000.-
730.00.001	Yedek Parça Kullanımları	
730.00.002	Ambalaj Malzemesi	
730.00.003	Kırtasiye ve Basılı Evrak	
730.00.004	
730.00.019	Diğer Çeşitli Malzeme Kullanımları	
730.01	Endirekt İşçi Ücret ve Giderleri	8.000.000.000.-
730.01.001	İşçi Ücretleri	
730.01.002	Fazla Çalışma Ücretleri	
730.01.003	Prim ve İkramiyeler	
730.01.004	Kıdem ve İhbar Tazminatları	
730.01.005	SSK İşveren Prim Payları	
730.01.006	
730.01.007	İşsizlik Sigortası İşveren Payı	
730.01.008	Sosyal Yardımlar	
730.01.009	İlaç ve Tedavi Giderleri	
730.01.010	
730.01.019	Diğer Endirekt İşçi Ücret ve Giderleri	

730.02	Endirekt Memur Ücret ve Giderleri	6.000.000.000.-
730.02.001	İşçi Ücretleri	
730.02.002	Fazla Çalışma Ücretleri	
730.02.003	Prim ve İkramiyeler	
730.02.004	Kıdem ve İhbar Tazminatları	
730.02.005	SSK İşveren Prim Payları	
730.02.006	
730.02.007	İşsizlik Sigortası İşveren Payı	
730.02.008	Sosyal Yardımlar	
730.02.009	İlaç ve Tedavi Giderleri	
730.02.010	
730.02.019	Diğer Endirekt İşçi Ücret ve Giderleri	
730.03	Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	19.000.000.000.-
730.03.001	Elektrik Giderleri	10.125.000.000.-
730.03.002	Su ve Yakıt Giderleri	3.875.000.000.-
730.03.003	Haberleşme Giderleri	1.001.000.000.-
730.03.004	Bakım-Onarım Giderleri	1.000.000.000.-
730.03.005	Fason İşçilik Giderleri	
730.03.006	Taşeronlara Yaptırılan İşler	
730.03.006.01	Personel Taşıma Giderleri	1.500.000.000.-
730.03.006.02	Temizlik Giderleri	1.499.000.000.-

730.03.007	
730.03.019	Diğer Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
730.04	Çeşitli Giderler	5.000.000.000.-
730.04.001	Sigorta Giderleri	3.000.000.000.-
730.04.002	Kira Giderleri	2.000.000.000.-
730.04.003	
730.04.019	Diğer Çeşitli Giderler	
730.05	Vergi, Resim ve Harçlar	2.000.000.000.-
730.06	Amortisman ve Tükenme Payları	12.000.000.000.-
730.07	Finansman Giderleri	

Esas Üretim ve Yardımcı Hizmet Gider Yerleri:

ESAS ÜRETİM GİDER YERLERİ	YARDIMCI HİZMET GİDER YERLERİ
10-Hazırlama	60-Tamir-Bakım
20-Şekillendirme	70-Yemekhane
30-Montaj	80-Kalite Kontrol

Genel Üretim Giderleri Dağıtım Anahtarları:

00	Endirekt Madde ve Malzeme Giderleri	Esas üretim gider yerlerine eşit
01	Endirekt İşçi Ücret ve Giderleri	Hazırlama:%20 Şekillendirme:%25 Montaj:%40 Tamir-Bakım:%5 Yemekhane:%5 Kalite Kontrol:%5
02	Endirekt Memur Ücret ve Giderleri	Tüm gider yerlerine eşit
03	Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	<u>Elektrik: Kws</u> <u>Su ve vakıt: m3</u> <u>Haberleşme:Telefon sayısı</u> <u>Bakım-Onarım:Bakım saati</u> <u>Diğerleri: Çalışan sayısı</u>
04	Çeşitli Giderler	<u>Sigorta: Yatırım Değeri</u> <u>Kira: m2</u>
05	Vergi, Resim ve Harçlar	m2
06	Amortisman ve Tükenme Payları	Yatırım değerleri

Dağıtım Verileri:

GİDER YERLERİ	Öngörülen Yüzdeler	Kw-Saat	Hacim (m3)	Telefon Sayısı	Bakım Saati	İşçi Sayısı	Yatırım Değeri	m2
Hazırlama	20	300	22.000	2	50	50	3.000.000.000	250
Şekillendirme	25	250	35.000	2	40	45	2.000.000.000	250
Montaj	40	350	25.000	2	45	38	3.000.000.000	300
Tamir-Bakım	5	200	18.000	3	10	8	2.000.000.000	150
Yemekhane	5	150	10.000	2	5	10	3.500.000.000	170
Kalite Kontrol	5	100	15.000	3	10	5	2.500.000.000	200
	100	1.350	125.000	14	160	156	16.000.000.000	1320

A-Genel Üretim Giderlerinin Esas Üretim ve Yardımcı Hizmet Gider Yerlerine Dağıtımı (1. Dağıtım):

00-Endirekt Madde ve Malzeme Giderleri: 12.000.000.000.- / 3 = 4.000.000.000.-

Hazırlama	4.000.000.000
Şekillendirme	4.000.000.000
Montaj	4.000.000.000
	12.000.000.000

01-Endirekt İşçi ve Ücret Giderleri: 8.000.000.000.-

Hazırlama	8.000.000.000	%20	1.600.000.000
Şekillendirme	8.000.000.000	%25	2.000.000.000
Montaj	8.000.000.000	%40	3.200.000.000
Tamir-Bakım	8.000.000.000	%5	400.000.000
Yemekhane	8.000.000.000	%5	400.000.000
Kalite Kontrol	8.000.000.000	%5	400.000.000
		%100	8.000.000.000

02-Endirekt Memur Ücret ve Giderleri: 6.000.000.000 / 6 = 1.000.000.000.-

Hazırlama	1.000.000.000
Şekillendirme	1.000.000.000
Montaj	1.000.000.000
Tamir-Bakım	1.000.000.000
Yemekhane	1.000.000.000
Kalite Kontrol	1.000.000.000
	6.000.000.000

03-Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler: 19.000.000.000.-

Elektrik Giderleri: 10.125.000.000.- / 1.350 = 7.500.000.-

Hazırlama	300 Kws	7.500.000	2.250.000.000
Şekillendirme	250 "	7.500.000	1.875.000.000
Montaj	350 "	7.500.000	2.625.000.000
Tamir-Bakım	200 "	7.500.000	1.500.000.000
Yemekhane	150 "	7.500.000	1.125.000.000
Kalite Kontrol	100 "	7.500.000	750.000.000
	1.350		10.125.000.000

Su ve Yakıt Giderleri: 3.875.000.000.- / 125.000 = 31.000.-

Hazırlama	22.000 m3	31.000	682.000.000
Şekillendirme	35.000 "	31.000	1.085.000.000
Montaj	25.000 "	31.000	775.000.000
Tamir-Bakım	18.000 "	31.000	558.000.000
Yemekhane	10.000 "	31.000	310.000.000
Kalite-Kontrol	15.000 "	31.000	465.000.000
	125.000		3.875.000.000

Haberleşme Giderleri : 1.001.000.000.- / 14 = 71.500.000.-

Hazırlama	2 Adet	71.500.000	143.000.000
Şekillendirme	2 "	71.500.000	143.000.000
Montaj	2 "	71.500.000	143.000.000
Tamir-Bakım	3 "	71.500.000	214.500.000
Yemekhane	2 "	71.500.000	143.000.000
Kalite Kontrol	3 "	71.500.000	214.500.000
	14		1.001.000.000

Bakım-Onarım Giderleri : 1.000.000.000.- / 160 = 6.250.000.-

Hazırlama	50 saat	6.250.000	312.500.000
Şekillendirme	40 "	6.250.000	250.000.000
Montaj	45 "	6.250.000	281.250.000
Tamir-Bakım	10 "	6.250.000	62.500.000
Yemekhane	5 "	6.250.000	31.250.000
Kalite Kontrol	10 "	6.250.000	62.500.000
	160		1.000.000.000

Personel Taşıma ve Temizlik Giderleri : 2.999.000.000.- / 156 = 19.224.358.-

Hazırlama	50 İşçi	19.224.358	961.217.900
Şekillendirme	45 "	19.224.358	865.096.110
Montaj	38 "	19.224.358	730.525.604
Tamir-Bakım	8 "	19.224.358	153.794.864
Yemekhane	10 "	19.224.358	192.243.580
Kalite Kontrol	5 "	19.224.358	96.121.942
	156		2.999.000.000

04-Çeşitli Giderler : 5.000.000.000.-

Sigorta Giderleri: 3.000.000.000.- / 16.000.000.000.- = %18.75

Hazırlama	3.000.000.000.- TL	%18.75	562.500.000
Şekillendirme	2.000.000.000.- TL	%18.75	375.000.000
Montaj	3.000.000.000.- TL	%18.75	562.500.000
Tamir-Bakım	2.000.000.000.- TL	%18.75	375.000.000
Yemekhane	3.500.000.000.- TL	%18.75	656.250.000
Kalite Kontrol	2.500.000.000.- TL	%18.75	468.750.000
	16.000.000.000.- TL		3.000.000.000.-

Kira Giderleri: 2.000.000.000.- / 1.320 m2 = 1.515.151.- TL

Hazırlama	250 m2	1.515.151	378.787.750
Şekillendirme	250 m2	1.515.151	378.787.750
Montaj	300 m2	1.515.151	454.545.300
Tamir-Bakım	150 m2	1.515.151	227.272.650
Yemekhane	170 m2	1.515.151	257.575.670
Kalite Kontrol	200 m2	1.515.151	303.030.880
	1.320		2.000.000.000

05- Vergi, Resim ve Harçlar: 2.000.000.000.- / 1.320 m2 = 1.515.151.- TL

Hazırlama	250 m2	1.515.151	378.787.750
Şekillendirme	250 m2	1.515.151	378.787.750
Montaj	300 m2	1.515.151	454.545.300
Tamir-Bakım	150 m2	1.515.151	227.272.650
Yemekhane	170 m2	1.515.151	257.575.670
Kalite Kontrol	200 m2	1.515.151	303.030.880
	1.320		2.000.000.000

06-Amortisman ve Tüklenme Payları:12.000.000.000.- / 16.000.000.000.- = %75

Hazırlama	3.000.000.000	%75	2.250.000.000
Şekillendirme	2.000.000.000	%75	1.500.000.000
Montaj	3.000.000.000	%75	2.250.000.000
Tamir-Bakım	2.000.000.000	%75	1.500.000.000
Yemekhane	3.500.000.000	%75	2.625.000.000
Kalite Kontrol	2.500.000.000	%75	1.875.000.000
	16.000.000.000		12.000.000.000

1. DAĞITIM YEVMIYE MADDELERİ

730.10	Hazırlama	4.000.000.000	730.00	Endirekt Madve Malz.	12.000.000.000
730.20	Şekillendirme	4.000.000.000			
730.30	Montaj	4.000.000.000			

730.10	Hazırlama	1.600.000.000	730.01	Endişçi Üc.ve Giderl	8.000.000.000
730.20	Şekillendirme	2.000.000.000			
730.30	Montaj	3.200.000.000			
730.50	Tamir-Bakım	400.000.000			
730.60	Yemekhane	400.000.000			
730.70	Kalite Kontrol	400.000.000			

730.10	Hazırlama	1.000.000.000	730.02	EndMem. Üc.ve Gidl	6.000.000.000
730.20	Şekillendirme	1.000.000.000			
730.30	Montaj	1.000.000.000			
730.50	Tamir-Bakım	1.000.000.000			
730.60	Yemekhane	1.000.000.000			
730.70	Kalite Kontrol	1.000.000.000			

730.10	Hazırlama	4.348.717.900	730.03	Dış.Sağ.Fay.ve Hizmet	19.000.000.000
730.20	Şekillendirme	4.218.096.110			
730.30	Montaj	4.554.775.604			
730.50	Tamir-Bakım	2.488.794.864			
730.60	Yemekhane	1.801.493.580			
730.70	Kalite Kontrol	1.588.121.942			

730.10	Hazırlama	941.287.750	730.04	Çeşitli Giderler	5.000.000.000
730.20	Şekillendirme	753.787.750			
730.30	Montaj	1.017.045.300			
730.50	Tamir-Bakım	602.272.650			
730.60	Yemekhane	913.825.670			
730.70	Kalite Kontrol	771.780.880			

730.10	Hazırlama	378.787.750	730.05	Vergi,Resim ve Harçl.	2.000.000.000
730.20	Şekillendirme	378.787.750			
730.30	Montaj	454.545.300			
730.50	Tamir-Bakım	227.272.650			
730.60	Yemekhane	257.575.670			
730.70	Kalite Kontrol	303.030.880			

730.10	Hazırlama	2.250.000.000	730.06	Amor.veTük.Payları	12.000.000.000
730.20	Şekillendirme	1.500.000.000			
730.30	Montaj	2.250.000.000			
730.50	Tamir-Bakım	1.500.000.000			
730.60	Yemekhane	2.625.000.000			
730.70	Kalite Kontrol	1.875.000.000			

B- Yardımcı Hizmet Gider Yerleri Genel Üretim Giderlerinin, Esas Üretim Gider Yerlerine Dağıtımı (2. Dağıtım):

Esas üretim faaliyetinin, esas üretim gider yerlerinde yapıldığını göz önüne alacak olursak, yardımcı hizmet gider yerlerinde biriken genel üretim giderlerinin mamul maliyetine tekrar dağıtılması gerekmektedir İkinci dağıtım olarak adlandırılan bu işlemin uygulanmasında aşağıda belirtilen dört ayrı yöntemden yararlanabilmektedir.

- 1) Doğrudan Dağıtım Yöntemi
- 2) Kademeli Dağıtım Yöntemi
- 3) Planlı Dağıtım Yöntemi
- 4) Matematiksel Dağıtım Yöntemi

1) Doğrudan Dağıtım Yöntemi:

Bu yöntemde, yardımcı hizmet gider yerlerinin birbirlerine pay vermeden doğrudan esas üretici gider yerlerine dağıtılması sistemi uygulanır Tekrar dağıtım yöntemlerinden en kolay olanı bu yöntemdir 1. dağıtımda olduğu gibi, 2. dağıtımda da, bazı dağıtım anahtarları kullanılacaktır

Tekrar Dağıtım, Dağıtım Anahtarları:

GİDER YERLERİ	DAĞITIM ANAHTARI
50-Tamir-Bakım	Bakım saatleri
60-Yemekhane	Çalışan sayısı
70-Kalite Kontrol	Kws

GENEL ÜRETİM GİDERLERİ DAĞITIM TABLOSU - I

2022 Yılı Genel Üretim Giderleri	ESAS ÜRETİM GİDERLERİ				YARIMCI ÜRETİM GİDERLERİ				TOPLAM
	10-Hazırlama	20-Şahımlama	30-Atama	50-İnşaat	60-İnşaat	70-İnşaat	80-İnşaat	90-İnşaat	
00-Endüstriyel Giderler	4.000.000.000	4.000.000.000	4.000.000.000	0	0	0	0	0	12.000.000.000
01-Endüstriyel Giderler	1.000.000.000	2.000.000.000	3.000.000.000	4.000.000.000	4.000.000.000	4.000.000.000	4.000.000.000	4.000.000.000	8.000.000.000
02-Endüstriyel Giderler	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	6.000.000.000
03-Diğer Üretim Giderleri	4.348.711.000	4.218.000.000	4.354.775.000	2.488.704.000	1.201.400.000	1.201.400.000	1.201.400.000	1.201.400.000	19.000.000.000
04-Çeyrek Giderler	941.281.750	753.787.750	1.011.045.300	602.272.650	91.382.670	91.382.670	91.382.670	91.382.670	5.000.000.000
05-Varlık Reserve Hariç	378.781.750	378.781.750	454.245.300	221.272.650	251.575.670	251.575.670	251.575.670	251.575.670	2.000.000.000
06-Akümüle Taksit Payları	2.250.000.000	1.500.000.000	2.250.000.000	1.500.000.000	1.500.000.000	1.500.000.000	1.500.000.000	1.500.000.000	12.000.000.000
1. TOPLAM	14.518.793.400	13.820.671.610	16.476.366.200	6.218.340.164	6.019.794.000	5.937.088.702	5.937.088.702	5.937.088.702	64.000.000.000

50-Tamir-Bakım : 6.218.340.164.- / 135 = 46.061.778.-

10-Hazırlama	50 saat	46.061.778	2.303.088.900
20-Şekillendirme	40 "	46.061.778	1.842.471.120
30-Montaj	45 "	46.061.778	2.072.780.144
	135		6.218.340.164

60-Yemekhane : 6.997.894.920.- / 133 = 52.615.751.-

10-Hazırlama	50 İşçi	52.615.751	2.630.787.550
20-Şekillendirme	45 "	52.615.751	2.367.708.795
30-Montaj	38 "	52.615.751	1.999.398.575
	133		6.997.894.920

70-Kalite Kontrol : 5.937.933.702.- / 900 = 6.597.704.-

10-Hazırlama	300 Kws	6.597.704	1.979.311.200
20-Şekillendirme	250 "	6.597.704	1.649.426.000
30-Montaj	350 "	6.597.704	2.309.196.502
	900		5.937.933.702

Tekrar Dağıtım (2. Dağıtım) Yevmiye Maddeleri:

730.10	Hazırlama	2.303.088.900	730.50	Tamir-Bakım	6.218.340.164
730.20	Şekillendirme	1.842.471.120			
730.30	Montaj	2.072.780.144			

730.10	Hazırlama	2.630.787.550	730.60	Yemekhane	6.997.894.920
730.20	Şekillendirme	2.367.708.795			
730.30	Montaj	1.999.398.575			

730.10	Hazırlama	1.979.311.200	730.70	Kalite Kontrol	5.937.933.702
730.20	Şekillendirme	1.649.426.000.			
730.30	Montaj	2.309.196.502			

GENEL ÜRETIM GİDERLERİ DAKİTİM TABLOSU-II (Doğrudan Değitim)

Gider Kalemi	İSAS ÜRETİM GİDERLERİ				YARDIMCI ÜRETİM GİDERLERİ				TOPLAM
	10-Harcama	20-Şahısladime-	30-İstisna		50-Tutar-Ekton	60-Yenidime	70-Kalite-Kontrol		
1. TOPLAM	14.518.793.400	13.820.671.610	16.476.366.204		6.218.940.164	6.997.894.000	5.997.999.702		64.000.000.000
50-Tutar-Ekton	2.303.088.000	1.842.471.120	2.072.780.144						
60-Yenidime	2.690.078.500	2.301.708.776	1.999.398.975						
70-Kalite-Kontrol	1.979.311.200	1.640.484.000	2.309.196.902						
11. TOPLAM	21.451.981.000	19.770.277.525	22.857.744.625						64.000.000.000

2-Kademeli Dağıtım Yöntemi :

Çok kullanılan bu yöntemde, sayıca en çok gider yerine hizmette bulunan yardımcı hizmet gider yeri giderlerinden başlanarak en az gider yerine hizmette bulunan gider yerine doğru dağıtım yapılır Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, yardımcı hizmet gider yerlerinin birbirlerine hizmet verip vermedikleridir. Giderleri dağıtılan bir yardımcı hizmet gider yerine tekrar dağıtım yapılmaz. Yani hizmet gider yerleri arasındaki ilişki tek yönlüymüş gibi kabul edilir. En sağdaki yardımcı hizmet gider yerindeki gider, kendinden önce gelen esas üretim gider yeri ve yardımcı hizmet gider yerlerine dağıtılır Kendinden önce gelen hizmet yerlerinden alınan bu paylar ilave edilerek , dağıtıma devam edilir

Tekrar Dağıtım, Dağıtım Anahtarları:

GİDER YERLERİ	DAĞITIM ANAHTARI
50-Tamir-Bakım	Bakım saatleri
60-Yemekhane	Çalışan sayısı
70-Kalite Kontrol	Kws

60-Yemekhane : 6.997.894.920.- / 146 = 47.930.787.-

50-Tamir-Bakım	8 İşçi	47.930.787	383.446.296
70-Kalite Kontrol	5 "	47.930.787	239.653.935
10-Hazırlama	50 "	47.930.787	2.396.539.350
20-Şekillendirme	45 "	47.930.787	2.156.885.415
30-Montaj	38 "	47.930.787	1.821.369.924
	146		6.997.894.920

50-Tamir-Bakım : 6.601.786.460.- / 145 = 45.529.561.-

70-Kalite Kontrol	10 saat	45.529.561	455.295.610
10-Hazırlama	50 "	45.529.561	2.276.478.050
20-Şekillendirme	40 "	45.529.561	1.821.182.440
30-Montaj	45 "	45.529.561	2.048.830.360
	145		6.601.786.460

70-Kalite Kontrol : 6.632.883.247.- / 900 = 7.369.870.-

10-Hazırlama	300 Kws	7.369.870	2.210.961.000
20-Şekillendirme	250 "	7.369.870	1.842.467.500
30-Montaj	350 "	7.369.870	2.579.454.747
	900		6.632.883.247

Tekrar Dağıtım (2.Dağıtım) Yevmiye Maddeleri:

730.50	Tamir-Bakım	383.446.296	730.60	Yemekhane	6.997.894.920
730.70	Kalite Kontrol	239.653.935			
730.10	Hazırlama	2.396.539.350			
730.20	Şekillendirme	2.156.885.415			
730.30	Montaj	1.821.369.924			

730.70	Kalite Kontrol	455.295.610	730.50	Tamir-Bakım	6.601.786.460
730.10	Hazırlama	2.276.478.050			
730.20	Şekillendirme	1.821.182.440			
730.30	Montaj	2.048.830.360			

730.10	Hazırlama	2.210.961.000	730.70	Kalite Kontrol	6.632.883.247
730.20	Şekillendirme	1.842.467.500			
730.30	Montaj	2.579.454.747			

GENEL YRETIM GİDERLERİ DAĞITIM TABLOSU-II (Kademeli Dağıtım)

Gider Kalemi	ESAS ÜNİTE GİDER YERLERİ				YARDIMCI TEFAKUL GİDER YERLERİ				TOPLAM
	10-Harita	20-Şifalideme	30-İnce	T0-Kontrol	50-Trafik-Evren	60-Yenideme	70-Kontrol	80-Trafik-Evren	
I. TOPLAM	14.518.705.400	13.820.071.610	16.476.366.204	5.051.003.702	6.218.340.164	6.911.894.000			
60- Yenideme	2.296.539.200	2.156.885.415	1.821.309.004	239.685.936	383.146.206				
50- Trafik-Evren	2.216.478.000	1.821.182.440	2.048.830.300	452.305.610					
T0-Kontrol Kontrol	2.210.961.000	1.842.467.500	2.579.454.707						
II. TOPLAM	21.402.771.800	19.671.206.965	22.956.051.225						64.000.000.000

3-Planlı Dağıtım Yöntemi:

Planlı dağıtım yönteminde, yardımcı hizmet gider yerleri birbirlerine pay vererek esas üretim gider yerlerine dağıtırlar Bütçelenmiş yardımcı hizmet gider yerleri ile ilgili giderler ile dağıtılan giderler arasındaki farklar belirlenen yüzdelerle esas üretim gider yerlerine dağıtılır

Tekrar Dağıtım, Dağıtım Anahtarları:

GİDER YERLERİ	DAĞITIM ANAHTARI
50-Tamir-Bakım	Bakım saatleri
60-Yemekhane	Çalışan sayısı
70-Kalite Kontrol	Kws

PLANLANMIŞ GENEL ÜRETİM GİDERLERİ:

Tamir-Bakım	6.000.000.000.-
Yemekhane	6.750.000.000.-
Kalite Kontrol	6.250.000.000.-

PLANLANMIŞ GİDERLERDEN FARKLARIN DAĞILIMI:

Hazırlama	Esas Üretim Gider Yerine	%35
Şekillendirme	" " " "	%25
Montaj	" " " "	%40

70- Kalite Kontrol : 6.250.000.000.-/ 1.250 = 5.000.000.-

10-Hazırlama	300 Kws	5.000.000	1.500.000.000
20-Şekillendirme	250 "	5.000.000	1.250.000.000
30-Montaj	350 "	5.000.000	1.750.000.000
50-Tamir-Bakım	200 "	5.000.000	1.000.000.000
60-Yemekhane	150 "	5.000.000	750.000.000
	1.250		6.250.000.000

60- Yemekhane : 6.750.000.000.-/ 146 = 46.232.876.-

10-Hazırlama	50 işçi	46.232.876	2.311.643.800
20-Şekillendirme	45 "	46.232.876	2.080.479.420
30-Montaj	38 "	46.232.876	1.756.849.288
50-Tamir-Bakım	8 "	46.232.876	369.863.008
70-Kalite Kontrol	5 "	46.232.876	231.164.484
	146		6.750.000.000

50- Tamir-Bakım : 6.000.000.000-/ 150 = 40.000.000.-

10-Hazırlama	50 saat	40.000.000	2.000.000.000
20-Şekillendirme	40 "	40.000.000	1.600.000.000
30-Montaj	45 "	40.000.000	1.800.000.000
60-Yemekhane	5 "	40.000.000	200.000.000
70-Kalite Kontrol	10 "	40.000.000	400.000.000
	150		6.000.000.000

GENEL ÜRETİM GİDERLERİ DAĞITIM TABLOSU-II (Planlı Dağılım)

Gider Kalemleri	İSAS ÜRETİM GİDERLERİ				YARIM ÜRETİM ÜRETİM GİDERLERİ				TOPLAM
	10-Hazırlama	20-Şahıncılık	30-Atama	50-Tanecik	20-Tanecik	40-Yenicek	Tükenecek	TOPLAM	
1.TOPLAM	145.167.800	13.820.671.600	16.476.366.204	1.750.000.000	6.216.340.164	6.907.894.000	5937.088.702	64.000.000.000	
Tükenecek	1500.000.000	1.290.000.000	1.750.000.000	1.750.000.000	1.000.000.000	750.000.000	6250.000.000		
40-Yenicek	2.311.648.800	2.080.479.420	1.756.849.288	1.756.849.288	369.883.008	6.750.000.000	231.164.484		
50-Tanecik	2000.000.000	1.400.000.000	1.800.000.000	1.800.000.000	6.000.000.000	200.000.000	4.000.000.000		
Parz Hes Tablomu	20330457200	18.781.151.000	21.783.215.492	21.783.215.492	7.588.203.172	7.947.894.000	6589.098.186		
FARK	1086.816.000	776.299.000	1.242.078.512	1.242.078.512	-1.588.203.172	-1.197.894.000	-3.19.008.186		
11.TOPLAM	2.141.729.800	19.571.450.000	23.025.294.004	23.025.294.004	0	0	0	64.000.000.000	

Farklar Toplamı	1.588.203.172 + 1.197.894.920 + 3 19.098.186.-	= 3.105.196.278	(-)
-----------------	--	------------------------	-----

Hazırlama	3.105.196.278	%35	1.086.818.697
Şekillendirme	3.105.196.278	%25	776.299.069
Montaj	3.105.196.278	%40	1.242.078.512
		(Olumlu)	3.105.196.278

Not: Doğrudan Dağıtım, Kademeli Dağıtım ve Planlı Dağıtım'da aynı örnek üzerinde çalışılmıştır

4-Matematiksel Dağıtım:

Denklem yöntemi olarakta bilinen matematiksel dağıtım yönteminde, yardımcı hizmet gider yerinin diğerlerine dağıttığı gider toplamı, kendi ilk gider toplamı ile diğerlerinden aldığı payların toplamına eşittir Gider yeri sayısı kadar bilinmeyenli denklem kurulmakta ve yapılan dağıtımda gider yerlerinin aldıkları hizmetlerin yüzdesi ile orantı yapılmaktadır Dört dağıtım yönteminden en sağlıklı olanının matematiksel yöntem olduğunu söyleyebiliriz.

	ESAS ÜRETİM GİDER YERLERİ		YARDIMCI HİZMET GİDER YERLERİ		TOPLAM
	11- Kesim	21-Dikim	51-Kalite Kontrol	61-Sosyal Tesis	
I. TOPLAM	7.500.000.000	5.000.000.000	3.500.000.000	1.000.000.000	17.000.000.000

Kalite Kontrol Yardımcı Hizmet Yeri Dağıtım Yüzdeleri:

Kesim	%30
Dikim	%50
Sosyal Tesis	%20

Sosyal Tesis Yardımcı Hizmet Gider Yeri Dağıtım Yüzdeleri:

Kesim	%40
Dikim	%50
Kalite Kontrol	%10

$$\text{Kalite Kontrol} = 3.500.000.000 + 0.10 \text{ Sosyal Tesis}$$

$$\text{Kalite Kontrol} = 3.500.000.000 + 0.10 (1.000.000.000 + 0.20 \text{ Kalite Kontrol})$$

$$\text{Kalite Kontrol} = 3.500.000.000 + 100.000 + 0.02 \text{ Kalite Kontrol}$$

$$\text{Kalite Kontrol} - 0.02 \text{ Kalite Kontrol} = 3.500.000.000 + 100.000$$

$$0.98 \text{ Kalite Kontrol} = 3.600.000.000$$

$$\text{Kalite Kontrol} = 3.600.000.000 / 0.98 = 3.673.469.387$$

$$ST = 1.000.000.000 + 0.20 KK$$

$$ST = 1.000.000.000 + 0.20 (3.673.469.387)$$

$$ST = 1.000.000.000 + 734.693.877$$

$$ST = 1.734.693.877$$

Kalite Kontrol Gider Yeri Giderlerinin Dağıtımı:

Kesim	3.673.469.387	%30	1.102.040.816
Dikim	3.673.469.387	%50	1.836.734.694
Sosyal Tesis	3.673.469.387	%20	734.693.877

Sosyal Tesis Gider Yeri Giderlerinin Dağıtımı:

Kesim	1.734.693.877	%40	693.877.550
Dikim	1.734.693.877	%50	867.346.940
Kalite Kontrol	1.734.693.877	%10	173.469.387

GENEL ÜRETİM GİDERLERİ DAĞITIM TABLOSU-II
(Matematiksel Dağıtım)

İÇİMLER KODU	ESAS ÜRETİM GİDER YERLERİ		YARDIMCI HİZMET GİDER YERLERİ		TOPLAM
	11- Kesim	21-Dikim	51-Kalite Kontrol	61-Sosyal İtesis	
I.TOPLAM	7.500.000.000	5.000.000.000	3.500.000.000	1.000.000.000	17.000.000.000
51-Kalite Kontrol	1.102.040.816	1.836.734.694	3.673.469.387	734.693.877	
61-Sosyal İtesis	693.877.550	867.346.940	173.469.387	1.734.693.877	
II.TOPLAM	9.295.918.366	7.704.081.634	0	0	17.000.000.000

9) Genel Üretim Giderlerinin Mamul Maliyetlerine Yüklenmesi

Direkt ilk madde ve malzeme ile direkt işçilik giderleri üretilen mamul miktarına göre mamule yüklenirken, genel üretim giderlerinin ise düzenlenen dağıtım tablolarından yararlanarak esas üretim gider yerleri ile yardımcı hizmet gider yerlerine dağıtıldığı, yardımcı hizmet gider yerlerinde biriken giderlerinde düzenlenen dağıtım tabloları aracılığıyla esas üretim gider yerlerinde toplandığını biliyoruz. Esas üretim gider yerlerinde biriken genel üretim giderlerinin mamul maliyetlerine yüklenmesinde; genel üretim giderleri ile mamul arasında doğal bir ölçü bulunmadığından, bu giderlerin mamule yüklenmesinde aşağıdaki ölçülerden bir veya birkaçı kullanılabilir:

*Üretim birimleri

*Üretim ağırlıkları veya hacimleri

*Direkt işçilik saatleri

*Direkt işçilik giderleri

*Direkt hammadde giderleri

*Makine çalışma saatleri

Uygulama kolaylığı nedeniyle en çok kullanılan dağıtım ölçüsü direkt işçilik giderleri ölçüsüdür.

ÖRNEK) Planlı dağıtım yöntemi uygulamasında örnek aldığımız işletme de esas üretim gider yerlerinde toplanan genel üretim giderlerinin mamul maliyetine yüklenmesinde kullanılacak ölçüler şunlardır:

GİDER YERİ DAĞITIM ÖLÇÜSÜ

Hazırlama	Kullanılan DİMM Maliyeti
Şekillendirme	Direkt İşçilik Saati
Montaj	Direkt İşçilik Saati

Bu işletmede A, B ve C mamullerinin üretimi yapılmaktadır

ESAS ÜRETİCİ GİDERYERLERİ

Hazırlama	: 21.417.255.897
Şekillendirme	:19.557.450.099
Montaj	: 23.025.294.004

Hazırlama gider yerinde kullanılan direkt ilk madde ve malzemenin maliyet bedeli 40 Milyar TL olup mamullere göre dağılımı şu şekildedir:

A Mamulü	15.000.000.000
B "	12.000.000.000
C "	13.000.000.000

Şekillendirme gider yerinde çalışılan direkt işçilik saati 9.000 DİS'tir

A Mamulü	3.600 DİS
B "	2.500 "
C "	2.900 "

Montaj gider yerinde çalışılan direkt işçilik saati 7.600 DİS'tir.

A Mamulü	2.280 DİS
B "	2.400 "
C "	2.920 "

Hazırlama gider verinde biriken genel üretim giderlerinin mamullere yüklenmesi:

Yükleme Kat Sayısı = 21.417.255.897 / 40.000.000.000 = 0.53

A Mamulü	15.000.000.000	0.53	7.950.000.000
B "	12.000.000.000	0.53	6.360.000.000
C "	13.000.000.000	0.53	7.107.255.897

Sekillendirme gider verinde biriken genel üretim giderlerinin mamullere yüklenmesi:

Yükleme Kat Sayısı = 19.557.450.099 / 9.000 = 2.173.050

A Mamulü	3.600 DİS	2.173.050	7.822.980.000
B "	2.500 "	2.173.050	5.432.625.000
C "	2.900 "	2.173.050	6.301.845.099

Montaj gider verinde biriken genel üretim giderlerinin mamullere yüklenmesi:

Yükleme Kat Sayısı = 23.025.294.004 / 7.600 = 3.029.643

A Mamulü	2.280 DİS	3.029.643	6.907.586.040
B "	2.400 "	3.029.643	7.271.143.200
C "	2.920 "	3.029.643	8.846.564.764

MAMULLERE İSABET EDEN GENEL ÜRETİM GİDERLERİ PAYLARI

	A Mamulü	B Mamulü	C Mamulü	TOPLAM
Hazırlama	7.950.000.000	6.360.000.000	7.107.255.897	21.417.255.897
Şekillendirme	7.822.980.000	5.432.625.000	6.301.845.099	19.557.450.099
Montaj	6.907.586.040	7.271.143.200	8.846.564.764	23.025.294.004
TOPLAM	22.680.566.040	19.063.768.200	22.255.665.760	64.000.000.000

MAMULLERE DÜŞEN GENEL ÜRETİM GİDERLERİ YEVMİYE MADDELERİ

151	YARIMAMUL-ÜRETİM	64.000.000.000	731	GÜÇ YANSITMAHES.	64.000.000.000
			731.10	Hazırlama	21.417.255.897
			731.20	Şekillendirme	19.557.450.099
			731.30	Montaj	23.025.294.004

VI-MAMUL MALİYETİNİN SAPTANMASI

1) Evre (Safha) Maliyet Yöntemi:

Evre maliyeti yönteminin kullanılabilmesi için değişik üretim safhalarında mamullerle ilgili giderlerin her bir mamul için ayrı ayrı bilinmesi gerekir. Seri ve sürekli üretim yapan işletmelerde evre maliyeti yöntemi daha çok uygulanır (Örneğin, otomobil üretimi gibi) Bu tür işletmelerde mamuller standartlaşmıştır. Evre maliyeti yöntemi, biriken maliyetleri adede bölerek ortalama maliyet bulmaya dayanır. Üretim dönemi sonunda esas

üretim gider yerlerinde henüz üretim süreci tamamlanmamış bazı yarı mamullerde bulunabilir. Üretim dönemi sonunda esas üretim gider yerlerinde kalan yarı mamullerin üretim süreci tamamının yüzde kaç oranında yarı mamul durumunda kaldığı teknik birimlerce saptanır. Üretim süreci tamamlanmış mamullerin adedi ile birim maliyetleri çarpılarak bulunacak giderler toplamı mamul stok ambarına alındıktan sonra, esas üretim gider yerlerinde kalan giderler toplamı, yarı mamullerin tamamlanma oranları ve adetleri de dikkate alınarak, yarı mamul stoklarına yüklenecek giderler saptanır. Yarı mamulleri mamul cinsinden söylemek için "Eşdeğer Mamul Birimleri Tablosu" düzenlenir. Bir üretim döneminin sonu, sonraki üretim döneminin başı demek olduğuna göre, sonraki üretim dönemi başında yarı mamullerin tekrar ilgili üretim gider yerlerine alınması gerekir. Evre maliyeti sisteminde her dönemde yarı mamul, mamul ve varsa fire, miktar dengesi kurularak izlenir.

Örnek) Mersin İmalat Sanayi A.Ş. , tek tür bir mamulün üretimini tek aşamada tamamlamaktadır. Fabrikanın Temmuz ayı üretim maliyetleri ile ilgili bilgiler şu şekilde oluşmuştur:

Haziran ayından devreden yarı mamul	1.600 Kg
Temmuz ayında üretime alınan mamuller	30.000 "
Temmuz ayında tamamlananlar	27.000 "
Temmuz ayı sonundaki yarı mamuller	4.600 "

Tamamlanma derecesi; ham madde açısından %100, iş lem açısından %40'tır.

Haziran ayından devreden yarı mamul maliyeti

Direkt İlk Madde ve Malzeme	20.000.000.000
Direkt İşçilik	4.500.000.000
Genel Üretim Giderleri	4.500.000.000

Temmuz ayı üretim giderleri

Direkt İlk Madde ve Malzeme	72.000.000.000
Direkt İşçilik	50.760.000.000
Genel Üretim Giderleri	50.760.000.000

İstenenler:

- Safhanın miktar dengesi
- Eşdeğer mamul birimleri tablosu
- Tamamlanan mamuller ile dönem sonu yarı mamullerin birim ve toplam maliyetleri

Cözüm)

a) Safhanın miktar dengesi:

DBYMS	1.600	DTD	27.000
DÜB	30.000	DSYMS	4.600
	31.000		31.000

$$DÜBT = DTD - DBYMS$$

$$DÜBT = 27.000 - 1.600 = 25.400$$

Üretime Giren = Üretimden Çıkan

$$1.600 + 30.000 = 1.600 + 25.400 + 4.600$$

$$31.600 = 31.600$$

b) Eşdeğer mamul birimleri tablosu:

AÇIKLAMA	BİRİM	TAMAMLAMAYÜZDELERİ		EŞDEĞER MAMUL BİRİMLERİ			
		DİMM	Dİ	GÜG	DİMM	Dİ	GÜG
DBYMS	1.600	100	40	40	0	960	960
DÜBT	25.400	100	100	100	25.400	25.400	25.400
DSYMS	4.600	100	40	40	4.600	1.840	1.840
	31.600				30.000	28.200	28.200

Dönem başı ve dönem sonu yarı mamulleri mamul cinsinden ifade ettiğimiz zaman DİMM yönünden 30.000 birim, direkt işçilik ve genel üretim giderleri yönünden ise 28.200 birime eşdeğer mamul olduğu söylenmektedir. Eşdeğer mamul birimleri tablosundaki işlemler sırasıyla, DBYMS, DÜBT ve DSYMS üzerinde yapıldığından FIFO yönteminin kullanılmış olduğu aşıkardır.

c) Maliyetler:

Birim Maliyetler:

DİMM	72.000.000.000.-	/ 30.000	2.400.000.-
Dİ	50.760.000.000.-	/ 28.200	1.800.000.-
GÜG	50.760.000.000.-	/ 28.200	1.800.000.-
			6.000.000.-

DSYMS Maliyeti:

DİMM	4.600	X 2.400.000.-	11.040.000.000.-
Dİ	1.840	X 1.800.000.-	3.312.000.000.-
GÜG	1.840	X 1.800.000.-	3.312.000.000.-
			17.664.000.000.-

Toplam Maliyetler:

DBYMS Önceki Dönem Maliyeti	29.000.000.000.-
(20.000.000.000+ 4.500.000.000+ 4.500.000.000)	
DBYMS Cari Dönem Maliyeti	3.456.000.000.-
960 kg x 1.800.000.- = 1.728.000.000.-	
960 kg x 1.800.000.- = 1.728.000.000.-	
DÜBT Maliyeti (25.400 x 6.000.000.-)	152.400.000.000.-
	184.856.000.000.-

TUTAR DENGESİ:

DBYMS	+ Giderler	= DTD	+ DSYMS
29.000.000.000	+ 173.520.000.000	= 184.856.000.000	+ 17.664.000.000
	<u>202.520.000.000</u>	=	<u>202.520.000.000</u>

2) Sipariş Maliyeti Yöntemi

Gider yerleri ile mamuller arasında kolaylıkla bağlantı kurulamayan durumlarda sipariş maliyeti yöntemi ile bu bağlantı kurulur. Müşterilerin değişik gereksinim ve siparişlerine göre çalışan ve mamulleri standart olmayan işletmelerde üretim giderleri "sipariş yöntemi" ile mamule yüklenir. Değişik partiler halinde çeşitli mamuller üreten bir işletmede değişik partilerin maliyeti de sipariş maliyeti yöntemi ile bulunur. Bu yöntemle çalış-

şan işletmelerde "üretimi planlama ve programlama " departmanı her bir işlem merkezinin belirli devrelerde hangi çeşit mamulü üreteceğini belirler ve üretim için depolardan ham madde çekmek ve işçi kullanmak yetkisi verir. Bu yetkiye "üretim emri" denir. Üretim emirleri ile siparişler birbirine paraleldir. Sipariş maliyeti yönteminde her bir üretim emri için bir sipariş maliyeti föyü açılır. Her bir sipariş için yapılan ve mamule direkt olan ham madde ve işçilik giderleri sipariş maliyet föyü üzerinde toplanır. Mamule direkt olmayan genel üretim giderleri ise esas üretim ve hizmet gider yerlerinde toplanarak "V" bölümünde açıklanan yöntemlerle mamule yüklenir. Sipariş maliyet föyü, siparişlere ait tüm bilgileri içerdiğinden bu yöntemin beyni sayılır. Sipariş maliyeti sisteminde üretim müşterisi talebi için yapılabileceği gibi stok içinde yapılabilir.

Örnek) Çeşitli maddeleri öğütürerek toz haline getiren bir işletmede, 03-30/04/2001 tarihleri arasında (A-1) sipariş numaralı bir parti üretimin, 04-29/04/2001 tarihleri arasında da (B-2) sipariş numaralı bir üretim yapılmıştır (A-1) den 25.500 paket, (B-2) den 24.900 paket üretilmiştir. Yapılan gider tespitleri aşağıda gösterildiği şekildedir:

A)

HAMMADDE ve MALZEME (Direkt)	(A-1) Tipi TL	(B-2) Tipi TL
Hammadde	10.150.000.000.-	10.550.000.000.-
Ambalaj Malzemesi	2.050.000.000.-	3.740.000.000.-
	12.200.000.000.-	14.290.000.000.-

B) İŞÇİLİK GİDERLERİ (Direkt)

(A-1)

İşçi Sayısı	Çalıştığı Yer	Çalıştığı Saat	Saat Ücreti TL	Toplam TL
11	Öğütme	150	1.000.000.-	150.000.000.-
10	Eleme	70	800.000.-	56.000.000.-
15	Ambalaj	210	1.000.000.-	210.000.000.-
		430		416.000.000.-

(B-2)

İşçi Sayısı	Çalıştığı Yer	Çalıştığı Saat	Saat Ücreti TL	Toplam TL
10	Öğütme	125	1.000.000.-	125.000.000.-
10	Eleme-Esans	75	800.000.-	60.000.000.-
12	Ambalaj	205	1.000.000.-	205.000.000.-
		405		390.000.000.-

C) GENEL ÜRETİM GİDERLERİ DİREKTİŞÇİLİK SAATI BAŞINA 500.000.- TL YÜKLENECEKTİR.

Bu verilere göre sipariş maliyet föylerinin düzenlenmesi ve yevmiye maddeleri:

A-1 SİPARİŞ MALİYET FÖYÜ				
Sipariş No :	A-1		İşe Başlama :	3/4/01
Mamul Adedi:	25.500 Paket		İş Bitimi :	30/4/01
DİREKT İLK MADDE ve MALZEME GİDERLERİ				
Tarih	Cins	Miktar	B.Fiyatı	Tutarı TL
.....	Ham Madde	10.150.000.000
.....	Amb.Malzemesi	2.050.000.000
				12.200.000.000
DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ				
Tarih	Çalışılan Yer	Çalışılan Saat	Saat Ücreti	Tutarı TL
.....	Öğütme	150	1.000.000	150.000.000
.....	Eleme	70	800.000	56.000.000
.....	Ambalaj	210	1.000.000	210.000.000
		430		416.000.000
MALİYET ÖZETİ				
Giderler	Tutarı TL	Miktarı	Cinsi	Paket Maliyeti
DİMM	12.200.000.000	25.500	Paket	478.431
Dİ	416.000.000	25.500	Paket	16.313
GÜG	215.000.000	25.500	Paket	8.432
430x500.000	12.831.000.000			503.176

B-2 SİPARİŞ MALİYET FÖYÜ				
Sipariş No :	B-2		İşe Başlama:	04.04.2001
Mamul Adedi:	24.900 Paket		İş Bitimi :	29.04.2001
DİREKT İLK MADDE ve MALZEME GİDERLERİ				
Tarih	Cins	Miktar	B.Fiyatı	Tutarı TL
.....	Ham Madde	10.550.000.000
.....	Amb.Malzemesi	3.740.000.000
				14.290.000.000
DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ				
Tarih	Çalışılan Yer	Çalışılan Saat	Saat Ücreti	Tutarı TL
.....	Öğütme	125	1.000.000	125.000.000
.....	Eleme-Esans	75	800.000	60.000.000
.....	Ambalaj	205	1.000.000	205.000.000
		405		390.000.000
MALİYET ÖZETİ				
Giderler	Tutarı TL	Miktarı	Cinsi	Paket Maliyeti
DİMM	14.290.000.000	24.900	Paket	573.895
Dİ	390.000.000	24.900	Paket	15.662
GÜG	202.500.000	24.900	Paket	8.133
405x500.000	14.882.500.000			597.690

Yevmiye Maddeleri:

710	Dir.İlk Madde ve Malz.	20.700.000.000	150	İlk Mad.ve Malz.	20.700.000.000
	A-1 10.150.000.000				
	B-2 10.550.000.000				

710	Dir.İlk Madde ve Malz.	5.790.000.000	150	İlk Mad.ve Malz.	5.790.000.000
	A-1 2.050.000.000				
	B-2 3.740.000.000				

720	Direkt İşçilik Giderl.	806.000.000	335	Personele Borçlar	xxx.xxx.xxx
	A-1 416.000.000		360	Öd.Vergi ve Fon.	xxx.xxx.xxx
	B-2 390.000.000		361	Öd.Sos.Güv.Kes.	xxx.xxx.xxx

151	Yarı Mam.-Üretim	27.713.500.000	711	D.İ.M.M.Yans.H.	26.490.000.000
	A-1 12.831.000.000		721	Dir. İş.Yans.Hes.	806.000.000
	B-2 14.882.500.000		731	Gen.Üret.Gid.Y.H.	417.500.000

3) Standart Maliyet Yöntemi

Mamulü meydana getiren giderleri gerçek değilde standart giderler olarak alınan işletme muhasebesi yöntemine standart maliyet yöntemi denir. Bu yöntemde mamul maliyetinin hızla sağlanması olanaklıdır. Belli bir miktar ve kalitede üretim için randımanlı bir çalışmayla yapılması zorunlu gidere "standart gider" denir. Standart maliyetler, ciddi bir veri tabanına, etüd ve deneyimlere dayanılarak önceden tespit edilir. Standart giderlerin önceden saptanabildiği, büyük ve seri üretim yapan düzenli işletmelerde kolaylıkla uygulama alanı bulabilir. Üretimle ilgili fiziki bilgilerin muhasebe servisine gelmesi yeterlidir. Her mamulün standart maliyet kartında, gelen fiziki bilgilerin standart giderlerle çarpımı sonucu standart maliyeti bulunur. Sorumluluk merkezlerinde biriken gerçek giderler standartlarla karşılaştırılır.

Farkların analizi sonunda düzenlenen raporlara göre gerekli önlemler alınır. Direkt İlk Madde ve Malzeme fiyat sapmasında Stoklar hesabında, diğer sapmalarda Yarı Mamul, Mamuller ve şayet satış varsa Satılan Mamullerin Maliyeti hesaplarında düzeltmeler yapılır. Standart maliyet yönteminin sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi için, gerek işletme içi gerekse işletme dışı ekonomik istikrarın varlığı önemlidir.

Örnek) Marmara Ltd. Şti. tek tip rulman üretimi yapmakta olup standart maliyet sistemini uygulamaktadır.

(1) adet rulman için belirlenmiş standartlar aşağıdaki gibidir:

Çelik alaşım	1 kg / adet x 2.500.000 TL/adet	2.500.000.-
Direkt işçilik	2 DİS/ adet x 1.000.000 TL/adet	2.000.000.-

Mayıs ayında 3.000 adet rulman üretilmiş ve toplam olarak 7.905.000.000.- değerinde 3.100 kg çelik alaşım kullanılmıştırGerçekleşen direkt işçilik maliyeti 5.747.500.000.- TL olup 6050 direkt işçilik saatidir.

Yukarıdaki verilere göre, Mayıs ayına ait Direkt İlk Madde ve Malzeme ile Direkt İşçilik farklarının hesaplanması ve 7/A seçeneğine göre muhasebe kayıtları:

Cözüm)

DİMM Fiyat Farkı = (Gerçek Fiyat - Standart Fiyat) x Gerçek Miktar

Gerçek Fiyat = 7.905.000.000 / 3.100 kg = 2.550.000.-

DİMM Fiyat Farkı = (2.550.000 - 2.500.000) x 3.000 = 150.000.000 (olumlu)

DİMM Miktar Farkı = (Gerçek Miktar - Standart Miktar) x Standart Fiyat

Standart Miktar = 3.000 Adet x 1 kg = 3.000 kg

DİMM Miktar Farkı = (3.100 - 3.000) x 2.500.000 = 250.000.000 (olumlu)

Ücret Farkı = (Gerçek Ücret - Standart Ücret) x Gerçek Zaman

Gerçek Ücret = 5.747.500.000 / 6.050 DİS = 950.000.-

Ücret Farkı = (950.000 - 1.000.000) x 6.050 = 302.500.000 (olumsuz)

Zaman Farkı = (Gerçek Zaman - Standart Zaman) x Standart Ücret

Standart Zaman = 3.000 x 2 saat = 6.000 saat

Zaman Farkı = (6.050 - 6.000) x 1.000.000 = 50.000.000 (olumlu)

Standart > Gerçek = Sapma (+)

Standart < Gerçek = Sapma (-)

Yevmiye Maddeleri:

711	DİMM Gid.Yan.Hes.	7.505.000.000	710	DİMM Gider Hesabı	7.905.000.000
712	DİMM Fiyat Farkı	150.000.000			
713	DİMM Miktar Farkı	250.000.000			

721	D.İ.Gid. Yan.Hesabı	6.000.000.000	720	Direkt İşçilik Gideri	5.747.500.000
723	D.İ. Süre Farkı	50.000.000	722	D.İ. Gid. Ücret Farkı	302.500.000

4) Kusurlu Mamuller ve Fireler

Üretim süreci içinde makinelerdeki arızalar, çalışanların dikkatsizliği ve yeteneksizliği ile ham maddelerin kalitelerindeki düşüklükler gibi nedenlerle üretimden beklenen mamul miktarı ve niteliği sağlanamayabilir. Üretim süresinde doğan eksilmelere fire denir. Fire maliyetinin bulunması direkt olarak mamul maliyeti bulmakla ilgili değildir. Değişik amaçlarla işletmede fire maliyetinin bulunması istenebilir. Firelerin normal ve olağan olmayan fireler olarak ikiye ayrılması mümkündür. Firesiz üretim pek mümkün olmayacağından, normal firelerin maliyetinin sağlam olarak üretilen mamullerin maliyetine eklenmesi doğaldır. Fireler, çeşitli nedenlerle stoklarda da meydana gelebilir. Kırılma, akma, çürüme, sızıntı, kuruma ve buharlaşma gibi. Normal firenin hesabı, dönem içinde üretimde kullanılan veya satılan, ham madde veya ticari mal miktarları üzerinden yapılır

VII-ORTAK ve YAN ÜRÜNLERİN MALİYETLERİNİN SAPTANMASI

A-Ortak Ürün Maliyetlerinin Saptanması

Ortak ürün, üretim süreci içerisinde, aynı üretim giderleri ile birbirine yakın iki veya daha fazla elde edilen mamullerdir. Ortak ürünler ayrılma noktasından sonra satılabileceği gibi, bazı ek maliyetler alarakta satılabilir. Rafineri, et kesim ve bazı kimya endüstrilerinde elde edilen ürünler, ortak ürünlere örnek olarak gösterilebilir. Ortak ürün maliyetleri, miktar, piyasa fiyatı veya katsayılar yöntemlerine göre hesap edilebilir.

Örnek) "X" üretim işletmesinde A1, A2 ve A3 ortak ürünleri üretilmiştir. Üretim miktarları ve üretim maliyetleri şu şekilde oluşmuştur:

Üretim miktarları:

A1	15.000 kg
A2	30.000 kg
A3	25.000 kg
	70.000 kg

Üretim maliyeti:

Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri	4.000.000.000.-
Direkt İşçilik	2.000.000.000.-
Genel Üretim Giderleri	1.000.000.000.-
	7.000.000.000.-

Üretim miktar yöntemine göre her mamulün maliyetlerinin hesaplanması:

Cözüm)

$$7.000.000.000.- \text{ TL} / 70.000 \text{ kg} = 100.000 \text{ TL/Kg}$$

A1	15.000 kg	100.000 TL/Kg	1.500.000.000
A2	30.000 kg	100.000 TL/Kg	3.000.000.000
A3	25.000 kg	100.000 TL/Kg	2.500.000.000
			7.000.000.000

B-Yan Ürün Maliyetlerinin Saptanması

Mamul üretiminde esas ürünlerin yanında yan ürünlerin de ortaya çıkması çok sık karşılaşılan bir durumdur Yan ürünler, kepek, küspe, talaş ve un şeklinde meydana gelebilir. Örnek olarak, kabuklu kırmızı mercimek işlenmesi sonucunda %20 kepek ve un olarak yan ürün elde edilmektedir. Bu ürünlerin değerlendirilmesinin borsa fiyatları ile yapılması gerçekçi bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

VIII- MAMUL ÜRETEN İŞLETMELERDE, 7/A SEÇENEĞİNE GÖRE MALİYET AKIŞI YEVMİYE MADDELERİ

Muhasebenin temel kavramlarından "önemlilik kavramı" maliyetlerin tespit edilmesinde yön gösterici kavramdır. Üretim işletmelerinde maliyetlerin aylık dönemler halinde hesaplanıp üretim giderlerinin mamullere yüklenmesinde önemli yararlar vardır.

1. İlk madde ve malzemelerin banka çeki ile alınması:

150	İlk Madde ve Malzeme	1.000.000.-	102	Bankalar	1.170.000.-
191	İndirilecek KDV	170.000.-			

Not: İlk madde ve malzemenin doğrudan satışı durumunda, önce 153-Ticari Mallar Hesabı'na alınması gerekir.

2. Genel yönetim giderlerinin nakden ödenmesi:

760	Paz.Satış ve Dağ.Gid.	100.000.-	100	Kasa	345.900.-
770	Genel Yönetim Gid.	200.000.-			
191	İndirilecek KDV	45.900.-			

3. Finansman giderlerinin kaydı:

780	Finansman Giderleri	120.000.-	300	Banka Kredileri	120.000.-
-----	---------------------	-----------	-----	-----------------	-----------

4. Genel üretim giderlerinin nakden ödenmesi:

730	Genel Üretim Giderleri	150.000.-	100	Kasa	175.500.-
191	İndirilecek KDV	25.500.-			

5.Dönem içinde yapılan yurt içi satışlar: (Satılan Malın Maliyeti: 300.000.-)

120	Alıcılar	994.500.-	600	Yurtiçi Satışlar	850.000.-
			391	Hesaplanan KDV	144.500.-

6.Üretime gönderilen direkt ilk madde tutarı:

710	Direkt İlk Mad.ve Malz	400.000.-	150	İlk Madde ve Malzeme	400.000.-
-----	------------------------	-----------	-----	----------------------	-----------

Not: 710'a göndermek, kesin olarak imalatta kullanılmak anlamında değildir.

7.Ay sonu direkt işçiliğin tahakkuku:

720	Direkt İşçilik Giderleri	185.000.-	335	Personele Borçlar	130.000.-
			360	Öd. Vergi ve Fonlar	25.000.-
			361	Öd. Sos.Güv.Kesintl.	30.000.-

8.Endirekt işçiliğin tahakkuku:

730	Genel Üretim Giderleri	120.000.-	335	Personele Borçlar	80.000.-
			360	Öd. Vergi ve Fonlar	15.000.-
			361	Öd. Sos.Güv.Kesintl.	25.000.-

9.Yönetici ve İdari Personel Ücretlerinin Tahakkuku:

770	Genel Yönetim Giderl.	100.000.-	335	Personele Borçlar	60.000.-
			360	Öd. Vergi ve Fonlar	13.000.-
			361	Öd. Sos.Güv.Kesintl.	27.000.-

10.Yansıtma Hesapları Yoluyla Giderlerin Üretim Hesabına Aktarılması:

151	Yarı Mamuller-Üretim	855.000.-	711	DİMM Yansıtma Hes.	400.000.-
			721	DİG. Yansıtma Hes.	185.000.-
			731	GÜG Yansıtma Hes.	270.000.-

11.Üretim Giderlerinin Mamullere Yüklenmesi:

152	Mamuller	855.000.-	151	Yarı Mamuller-Üretim	855.000.-
------------	----------	-----------	------------	----------------------	-----------

12.Satılan Mamul Maliyetinin Kaydı:

620	Satılan Mamul.Mali.(-)	300.000.-	152	Mamuller	300.000.-
------------	------------------------	-----------	------------	----------	-----------

13. Faaliyet Giderlerinin Sonuç Hesaplarına Aktarılması:

631	Paz.Sat.ve Dağ.Gid. (-)	100.000.-	761	Paz.Sat.ve Dağ. Yan.H.	100.000.-
632	Genel Yön.Gidl. (-)	300.000.-	771	Gen. Yön. Gid Yan.H.	300.000.-
660	Kısa Vad. Borç.G. (-)	120.000.-	781	Finansman Gid. Yan.H.	120.000.-

14.Sonuç Hesaplarının Dönem Karı veya Zararı Hesabına Devri:

690	Dönem Karı veya Zar.	820.000.-	620	Satılan Mam.Mal. (-)	300.000.-
			631	Paz. Sat.ve Dağ. G. (-)	100.000.-
			632	Genel Yön.Gidl. (-)	300.000.-
			660	Kısa Vad.Borç.Gid. (-)	120.000.-

15.Sonuç Hesaplarının Dönem Karı veya Zararı Hesabına Devri:

600	Yurt İçi Satışlar	850.000.-	690	Dönem Karı veya Zar.	850.000.-
------------	-------------------	-----------	------------	----------------------	-----------

16. Yansıtma ve Gider Hesaplarının Kapatılması:

711	DİMM Yansıtma Hes.	400.000.-	710	DİMM Giderleri	400.000.-
721	DİG Yansıtma Hesabı	185.000.-	720	Direkt İşçilik Gidl.	185.000.-
731	GÜG Yansıtma Hes.	270.000.-	730	Genel Üretim Giderl.	270.000.-
761	Paz.Sat.ve D.Yan.Hes.	100.000.-	760	Paz.Sat.ve Dağ.Gidl.	100.000.-
771	Gen.Yön.Gid.Yan.Hes.	300.000.-	770	Genel Yönetim Gidl.	300.000.-
781	Finansman Gid.Yan.H.	120.000.-	780	Finansman Giderleri	120.000.-

IX-EKLER

1. Bilanço
2. Gelir Tablosu
3. Satışların Maliyeti Tablosu

İŞLETME AYRINTILI BİLANÇO TİPİ
(..... TL)*

AKTİF (VARLIKLAR)

PASİF KAYNAKLAR

EK TABLO 1

	ONCEKI DON.		CARI DONEM			ONCEKI DON.		CARI DONEM	
I- DÖNEN VARLIKLAR					I-KISA VAD.YAB.KAYNAKLAR				
A- Hazır Değerler					A- Mali Borçlar				
1- Kasa					1- Banka Kredileri				
2- Alınan Çekler					2- Uzun Vad.Yab.Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri				
3- Bankalar					3- Tahvil, Anapara, Borç, Taksitleri ve Faizleri				
4- Verilen Çekler ve Ödemeler Birimleri(-)					4- Çıkarılan Bonolar ve Senetler				
5- Diğer Hazır Değerler					5- Çıkarılan Diğer Menkul Kıym.				
B- Menkul Kıymetler					6- Menkul Kıym. İhraç Farkı(-)				
1- Hisse Senetleri					7- Diğer Mali Borçlar				
2- Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları					B- Ticari Borçlar				
3- Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları					1- Satıcılar				
4- Diğer Menkul Kıymetler					2- Borç Senetleri				
5- Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)					3- Borç Senetleri Reeskontu(-)				
C- Ticari Alacaklar					4- Alınan Depozito ve Teminatlar				
1- Alıcılar					5- Diğer Ticari Borçlar				
2- Alacak Senetleri					C- Diğer Borçlar				
3- Alacak Senetleri Reeskontu (-)					1- Ortaklara Borçlar				
4- Verilen Depozito ve Teminatlar					2- İştiraklere Borçlar				
5- Diğer Ticari Alacaklar					3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar				
6- Şüpheli Ticari Alacaklar					4- Personele Borçlar				
7- Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı(-)					5- Diğer Çeşitli Borçlar				
D- Diğer Alacaklar					6- Diğer Borç Senetleri Reeskontu(-)				
1- Ortaklardan Alacaklar					D- Alınan Avanslar				
2- İştiraklerden Alacaklar					E- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri				
					1- Yıllara Yaygın İnşaat ve				

(*): İşletmeler belirlenen büyüklüklerine göre; bin, milyon, milyara da trilyon olarak rakamlarını gösterceklerdir.

3- Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar																			Onarım Hakediş Bedelleri
4- Personelden Alacaklar																			F- Ödenecek Vergi ve Diğer
5- Diğer Çeşitli Alacaklar																			Yükümlülükler
6- Diğer Alacak Sıfırlar ve Riskleri (-)																			1- Ödenecek Vergi ve Fonlar
7- Şüpheli Diğer Alacaklar																			2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintisi
8- Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)																			3- Vadeli Geçmiş Hükümlü veya
E- Stoklar																			Taksitlendirilmiş veya Diğer Yükümlülükler
1- İlk Madde ve Malzeme																			4- Diğer Yükümlülükler
2- Yarı Mamüller																			G- Borç ve Gider Karşılıkları
3- Mamüller																			1- Dönem Karı Vergi ve Diğer
4- Ticari Mallar																			Yasal Yükümlülük Karşılıkları
5- Diğer Stoklar																			2- Dönem Karının Peşin Ödenen
6- Sıfırlanmış Diğer Alacak Karşılığı (-)																			Vergi ve Diğer yükümlülükleri (-)
7- Verilen Sipariş avansları																			3- Kıdem Tazminatı Karşılıkları
F- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım																			4- Diğer Borç ve Gider Karşılıkları
Maliyetleri																			H- Gelecek Aylara Ait Gelirler ve
1- Yıllara Yaygın İnşaat ve																			Gider Tahakkukları
Onarım Maliyetleri																			1- Gelecek Aylara Ait Gelirler
2- Taşeronlara Verilen Avanslar																			2- Gider Tahakkukları
G- Gelecek Aylara Ait Giderler																			I- Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
ve Gelir Tahakkukları																			1- Hesaplanan KDV
1- Gelecek Aylara Ait Giderler																			2- Diğer KDV
2- Gelir Tahakkukları																			3- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı
H- Diğer Dönen Varlıklar																			4- Sayım ve Tesellüm Fazlalıkları
1- Devreden KDV																			5- Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar
2- İndirilecek KDV																			
3- Diğer KDV																			
4- Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar																			
5- İş Avansları																			
6- Personel Avansları																			
7- Sayım ve Tesellüm Noksanları																			
8- Diğer Çeşitli Dönen varlıklar																			
9- Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı (-)																			
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI																			KISA VADELİ YABANCI
																			KAYNAKLAR TOPLAMI

II- DURAN VARLIKLAR						II- UZUN VADELİ YAB.KAYN.					
A- Ticari Alacaklar						A- Mali Borçlar					
1- Alacaklar						1- Banka Kredileri					
2- Alacak Senetleri						2- Çıkarılmış Tahviller					
3- Alacak Senetleri Reeskontu(-)						3- Çıkarılmış Diğer Menkul Kıym.					
4- Verilen Depozito ve Teminatlar						4- Menkul Kıym. İhraç Farkı(-)					
5- Şüpheli Alacaklar Karşılığı(-)						5- Diğer Mali Borçlar					
B- Diğer Alacaklar						B- Ticari Borçlar					
1- ortaklardan Alacaklar						1- Satıcılar					
2- iştiraklerden Alacaklar						2- Borç Senetleri					
3- Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar						3- Borç Senetleri Reeskontu(-)					
4- Personelden Alacaklar						4- Alınan Depozito ve Teminatlar					
5- Diğer Çeşitli Alacaklar						5- Diğer Ticari Borçlar					
6- Diğer Alacak Senetleri Reeskontu(-)						C- Diğer Borçlar					
7- Şüpheli Diğer Alacaklar(-)						1- Ortaklara Borçlar					
C- Mali Duran Varlıklar						2- İştiraklere Borçlar					
1- Bağlı Menkul Kıymetler						3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar					
2- Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)						4- Diğer Çeşitli Borçlar					
3- iştirakler						5- Diğer Borç Senetleri Reeskontu(-)					
4- İştirakler Sermaye Tahhütleri(-)						6- Kamuya Olan Ertelemiş ve Taksitlendirilmiş Borçlar					
5- İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)						D- alınan Avanslar					
6- Bağlı Ortaklıklar						E- Borç ve Gider Karşılıkları					
7- Bağlı Ortaklıklar Sermaye Tahhüt(-)						1- Kıdem Tazminatı Karşılıkları					
8- Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)						2- Diğer Borç ve Gider Karşı.					
D- Maddi Duran Varlıklar						F- Gelecek Yıllara Ait Gelirler Gider Tahakkukları					
1- Arazi ve Arsalar						1- Gelecek Yıllara Ait Gelirler					
2- Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri						2- Gider Tahakkukları					
3- Binalar						G- Diğer Uzun Vad. Yab. Kayn.					
4- Tesis, Makine ve Cihazlar						1- Gelecek Yıllara Ertelenen veya Terkin Edilecek KDV					
5- Taşıtlar						2- Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar					
6- Demirbaşlar											

7- Diğer Maddi Duran Varlıklar					UZUN VADELİ				
8- Birikmiş Amortismanlar (-)					YABANCI KAYNAKLAR TOP.				
					Yabancı Kaynaklar Toplamı				
9- Yapılmakta Olan Yatırımlar					III- ÖZKAYNAKLAR				
10- Verilen Avanslar					A- Ödenmiş Sermaye				
E- Maddi Olmayan Duran Varlıklar					1- Sermaye				
1- Haklar					2- Ödenmemiş Sermaye(-)				
2- Şerefiye					B- Sermaye Yedekleri				
3- Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri					1- Hisse Senedi İhraç Primleri				
4- Araştırma ve Geliştirme Giderleri					2- Hisse Senedi İptal Karları				
5- Özel Maliyetler					3- MDV Yünlü Değerleme Artışları				
6- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar					4- İşletmeler Yünlü Değerleme Artışları				
7- Birikmiş Amortismanlar(-)					5- Maliyet Bedeli Artışları Fonu				
					6- Diğer Sermaye Yedekleri				
8- Verilen Avanslar					C- Kar Yedekleri				
F- Özel Tüketime Tabi Varlıklar					1- Yasal Yedekler				
1- Arama Giderleri					2- Statü Yedekleri				
2- Hazırlık ve Geliştirme Giderleri					3- Olağanüstü Yedekler				
3- Diğer Özel Tüketime Tabi Varlıklar					4- Diğer Kar Yedekleri				
4- Birikmiş Tüketim Payları(-)					5- Özel Fonlar				
5- Verilen Avanslar					D- Geçmiş Yıllar Karları				
G- Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları					E- Geçmiş Yıllar Zararları(-)				
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler					F- Dönem Net Karı (Zararı)				
2- Gelir Tahakkukları									
H- Diğer duran Varlıklar					ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI				
1- Gelecek yıllarda indirilecek KDV									
2- Diğer KDV					PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI				
3- Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar									
4- Diğer Çeşitli Duran Varlıklar									
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI									
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI									

İŞLETME AYRINTILI GELİR TABLOSU TİPİ
(..... TL)*

EK TABLO 2

	ÖNCEKİ DÖN.	CARİ DÖNEM
A- BRÜT SATIŞLAR		
1- Yurtiçi Satışlar		
2- Yurtdışı Satışlar		
3- Diğer Gelirler		
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		
1- Satışlardan İadeler(-)		
2- Satış İskontoları(-)		
3- Diğer indirimler (-)		
C- NETSATIŞLAR		
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		
1- Satılan Mamüller Maliyeti (-)		
2- Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		
3- Satılan Hizmet Maliyeti (-)		
4- Diğer Satışların Maliyeti (-)		
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)		
1- Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)		
2- Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)		
3- Genel Yönetim Giderleri (-)		
FAALİYET KARI VEYA ZARARI		
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		
1- İştiraklerden Temettü Gelirleri		
2- Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri		

(*) İşletmeler belirlenen büyüklüklerine göre; bin, milyon, milyara da trilyon olarak rakamlarını göstereceklerdir.

- 3- Faiz Gelirleri
4-Komisyon Gelirleri
5- Konusu Kalmayan Karşılıklar
6- Menkul Kıymet Satışları
7- Kambiyo Karları
8- Reeskont Faiz Gelirleri
9-Diğer Olağan Gelir ve Karlar
G- DİĞER FAAL.OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)
1-Komisyon Giderleri
2- Karşılık Giderleri
3-Menkul Kıymet Satış Zararları (-)
4-Kambiyo Zararları (-)
5-Reeskont Faiz Giderleri (-)
6-Diğer Olağan Gider ve Zararlar
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)
1- Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)
2- Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR
1-Önceki Dönem Gelir Karları
2- Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)
1-Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)
2- Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)
3- Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)
DÖNEM KARI VEYA ZARARI
K- DÖNEM KARI VERİ VE DİĞER
YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI (-)
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI

--	--	--	--

SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSU
(..... TL)*

EK TABLO 3

	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
ÜRETİM MALİYETİ		
A- Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri		
B- Direkt İşçilik Giderleri		
C- Genel Üretim Giderleri		
D- Yarı Mamul Kullanımı		
1- Dönem Başı Stok (+)		
2- Dönem Sonu Stok (+)		
ÜRETİLEN MAMUL MALİYET		
E- Mamul Stoklarında Değişim		
1- Dönem Başı Stok (+)		
2- Dönem Sonu Stok (-)		
I- SATILAN MAMUL MALİYETİ		
TİCARİ FAALİYET		
A- Dönem Başı Ticari Mallar Stoku (+)		
B- Dönem İçi Alışlar (+)		
C- Dönem Sonu Ticari Mallar (-)		
II- SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ		
III- SATILAN HİZMET MALİYETİ		
SATIŞLARIN MALİYETİ (I+II+III)		

(*) İşletmeler belirlenen büyüklüklerine göre; bin, milyon, milyara da trilyon olarak rakamlarını göstereceklerdir.